

УДК 621.31: 330.131.5

**СПЕЦИФИКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И
ОБЩЕСТВЕННАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИКИ
УКРАИНЫ**

*Кадермеева Д. С., соискатель, Донецкий национальный университет,
Kadertyeyeva.Dilyara@gmail.com*

Методология исследования. Результаты получены за счет использования общенаучных методов исследования, а именно: системного анализа – для выявления специфических организационно-экономических особенностей функционирования электроэнергетики Украины; абстракция, логичного и метода обобщений – для установления в качестве единого критерия общественной эффективности электроэнергетики Украины стоимости потребленной электроэнергии и взаимосвязи специфики ее распределения со всеми видами эффективности.

Результаты. Выявлено, что финансирование хозяйственной деятельности участников оптового рынка электроэнергии Украины осуществляется за счет государственного регулирования процесса распределения стоимости потребленной электроэнергии, отпущенной на бытовые нужды населению и другим потребителям по нерегулируемым и регулируемым тарифам, где за счет последнего покрываются не только технологические потери в электрических сетях, но и коммерческие потери, которые связаны с несовершенством учета электроэнергии.

Выяснено, что в конечном итоге стоимость потребленной электроэнергии оплачивает население страны, обеспечивая экономическую эффективность ее производства, распределения и обмена, а также ее использования другими потребителями, покрывая при этом затраты на реконструкцию и модернизацию основных средств и экологию в электроэнергетике Украины.

Обосновано, что вследствие специфических организационно-экономических особенностей распределения стоимость потребленной электроэнергии определяет внешнюю и внутреннюю экономическую, социальную и экологическую составляющую общественной эффективности электроэнергетики в сфере производства, распределения, обмена и потребления.

Новизна. Впервые обосновано, что стоимость потребленной электроэнергии является единым критерием общественной эффективности электроэнергетики, который объединяет ее внешнюю и внутреннюю экономическую, социальную и экологическую составляющую в сфере производства, распределения, обмена и потребления.

Практическая значимость. Выявленные специфические организационно-экономические особенности функционирования электроэнергетики Украины и установленный на их основе единый критерий общественной эффективности отрасли позволяют разработать методический подход к ее комплексной оценке, сбалансированный по всем видам эффективности.

Ключевые слова: электроэнергия, технология, оптовый рынок, цена, тариф, общественная эффективность, производство, распределение, обмен, потребление.

Литература

1. Гительман Л. Д. Энергетические компании: Экономика. Менеджмент. Реформирование / Л. Д. Гительман, Б. Е. Ратников: в 2 т. – Екатеринбург: Изд-во УрГУ, 2001. – Т 1. 376 с. Gitelman L. D. *Energeticheskie kompanii: Ekonomika. Menedzhment. Reformirovaniye* [The energy companies: Economy. Management. Reforming] / L. D. Gitelman, B. E. Ratnikov: v 2 t. – Ekaterinburg : Izd-vo UrGU, 2001. –Т 1. –376 p.
2. Головна сторінка. Про ОРЕ України. ОРЕ – договірне об'єднання. Учасники ОРЕ [Электронный ресурс] / Державне підприємство «Енергоринок». – Режим доступу: <http://www.er.gov.ua/doc.php?p=2656>.
Holovna storinka. Pro ORE Ukrainy. ORE – dohovirne obyednannya. Uchasnyky ORE [The main page. About Ukrainian WME. WME is a contractual association. Participants of WME] [Electronic resource] / Derzhavne pidpryemstvo «Enerhorynok». – access mode: <http://www.er.gov.ua/doc.php?p=2656>.
3. Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 № 575/97-ВР [Электронный ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/575/97-vr>.
Zakon Ukrainy «Pro elektroenerhetyku» vid 16.10.1997 № 575/97-VR [Act of the Ukraine «About electric-power industry» from 16.10.1997 № 575/97-VR] [Electronic resource] / Verkhovna Rada Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/575/97-vr>.
4. Закон України «Про природні монополії» від 20.04.2000 № 1682-III [Электронный ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>.
Zakon Ukrainy «Pro pryrodni monopoliiyi» vid 20.04.2000 № 1682-III [Act of the Ukraine «About natural monopolies» from 20.04.2000 № 1682-III] [Electronic resource] / Verkhovna Rada of Ukraine. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>.
5. Звіт про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики у 2012 році [Электронный ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. – Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua/?id=6326>.
Zvit pro rezultaty diyalnosti Natsionalnoyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi enerhetyky u 2012 rotsi [Report on the results of activity of the National commission which carries out government control in the field of energy in 2012] [Electronic resource] / Natsionalna komisiya, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi enerhetyky. – access mode: <http://www.nerc.gov.ua/?id=6326>.
6. Кадермеєва Д. С. Система видів суспільної ефективності: критерії ефективності електроенергетики України / Д. С. Кадермеєва. // Економіка промисловості. – 2012. – № 3–4(59–60). – С. 361–365.
Kademyeyeva D. S. Systema vydiv suspilnoyi efektyvnosti: kryteriyi efektyvnosti elektroenerhetyky Ukrainy [System of types of public efficiency: criteria of efficiency of electric-

power industry of Ukraine] / D. S. Kadermyeyeva // *Ekonomika promyslovosti*. – 2012. – № 3–4(59–60). – P. 361–365.

6. Канарская Н. В. Оценка и обоснование эффективности деятельности электропоставляющего предприятия: моногр. / Донецкая гос. академия управления / Н. В. Канарская, Г. Е. Куденко, В. Н. Беленцов, С. И. Севостьянова. – Севастополь : Вебер, 2003. – 171с.

Kanarskaya N. V. *Otsenka i obosnovaniye effektivnosti deyatelnosti elektropostavlyayushchego predpriyatiya: monogr* [Assessment and evaluation of the effectiveness of activities of electric-supply company: monograph] / Donetsk state academy management / N. V. Kanarskaya, H. E. Kudenko, V. N. Belentsov, S. Y. Sevostyanova. – Sevastopol : Veber, 2003. – 171 p.

7. Постанова Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України «Про затвердження Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом» від 13.06.1996 № 15/1 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-96>.

Postanova Natsionalnoyi komisiyi z pytan rehulyuvannya elektroenerhetyky Ukrayiny «Pro zatverdzhennya Umov ta Pravyl zdiysnennya pidpryyemnytskoyi diyalnosti z postachannya elektrychnoyi enerhiyi za rehulovanyim taryfom» vid 13.06.1996 №15/1 [Resolution of the National Commission of Electricity Regulation of Ukraine «On Approval of the Rules and Conditions of doing business for the supply of electricity at regulated rates» from 13.06.1996 № 15/1] [Electronic resource] / Verkhovna Rada of Ukraine. – access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0433-96>.

8. Постанова Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України «Про затвердження Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом» від 12.08.1996 № 36 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0448-96>.

Postanova Natsionalnoyi komisiyi z pytan rehulyuvannya elektroenerhetyky Ukrayiny «Pro zatverdzhennya Umov ta Pravyl zdiysnennya pidpryyemnytskoyi diyalnosti z postachannya elektrychnoyi enerhiyi za nerehulovanyim taryfom» vid 12.08.1996 № 36 [Resolution of the National Commission of Electricity Regulation of Ukraine «About approval of the rules and conditions of doing business for the supply of electricity at unregulated rates» from 12.08.1996 № 36] [Electronic resource] / Verkhovna Rada of Ukraine. – access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0448-96>.

9. Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері електроенергетики України «Про затвердження Порядку визначення відрахувань коштів на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії» № 700 від 13.06.2013 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1168-13>.

Postanova Natsionalnoyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi elektroenerhetyky Ukrayiny «Pro zatverdzhennya Poryadku vyznachennya vidrakhuvan koshtiv na potochni rakhunky postachalnykiv elektrychnoyi enerhiyi za rehulovanyim taryfom ta na potochnyy rakhunok iz spetsialnym rezhymom vykorystannya optovoho postachalnyka elektrychnoyi enerhiyi» № 700 vid 13.06.2013 [Decision of the National commission which carries out government control in the field of energy of Ukraine «About Approval of the Procedure for determining payments on current accounts of electricity suppliers at regulated rates and the current account with special use of the wholesale electricity supplier» № 700 of 13.06.2013] [Electronic resource] / Verkhovna Rada of Ukraine. – access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1168-13>.

10. Статистична інформація. Промисловість. Виробництво та розподілення електроенергії, тепла, газу, води. Електробаланс (2001–2010рр.) [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Statystychna informatsiya. Promyslovisyt. Vyrobnnytstvo ta rozpodilennya elektroenerhiyi, tepla, hazu, vody. Elektrobalans (2001–2010 rr.) [Statistical information. Industry. Production and distribution of electricity, heat, gas, water. Electrobalance (2001–2010)] [Electronic resource] / State Statistics Service of Ukraine. – access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

11. Фортов В. Е. Энергетика в современном мире / В. Е. Фортов, О. С. Попель. – 168 Долгопрудный : ИД «Интеллект», 2011. – 168 с.

Fortov V. E. *Enerhetika v sovremennom mire* [Energy in the modern world] / V. E. Fortov, O. S. Popel. – Dolhoprudniy : YD «Intellect», 2011. – 168 p.

13 Шевцов А. Ринок електроенергії в Україні. Проблеми вдосконалення [Електронний ресурс] / А. Шевцов, М. Земляний, В. Вербинський (Регіональний філіал НІСД у м. Дніпропетровську). – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/14.htm>.
Shevtsov A. *Rynok elektroenerhiyi v Ukrayini. Problemy vdoskonalennya* [The electricity market in Ukraine. Problems of improving] [Electronic resource] / A. Shevtsov, M. Zemlyaniy, Verbynskiy (Rehionalniy filial NISD u m. Dnipropetrovsku). – access mode: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/14.htm>.